

KUNGL. ÖRLOGSMANNASÄLLSKAPET
Royal Swedish Society of Naval Sciences

2018-01-11

En Marin för Sverige

Sverige befinner sig i ett avgörande säkerhets- och försvarspolitiskt läge. Det nordiska området med Östersjön och Västerhavet utgör nu, till skillnad mot tiden under det kalla kriget då vi enbart utgjorde en flank, konfrontationszonen mellan Nato och Ryssland. Det pågår en omfattande rysk modernisering och upprustning både av konventionella militära förmågor och kärnvapen i vårt närområde. Sverige kan tidigt komma att dras in i en konflikt mellan Nato och Ryssland, rent av före ett agerande mot Nato i förebyggande syfte från rysk sida. Det utövas en hård retorik från Ryssland inte minst kring bruket av kärnvapen. Men det handlar inte bara om upprustning och retorik. I handling bröts den europeiska säkerhetsordningen mycket konkret och handfast genom den ryska invasionen av Krim.

I detta läge förbereder Sverige ett nytt försvarsbeslut. I Försvarsberedningens första rapport lyfts försörjningsfrågorna och landets uthållighet fram. Sverige är ett land helt beroende av sin sjöfart. Utan jämna och förutsägbara leveranser och utskeppningar för vår import och export, en kontinuerlig kustsjöfart inklusive förbindelserna till Gotland, underhåll och skydd av vindkraftparker samt kraft- och kommunikationskablar, riskerar Sverige prövningar som omedelbart äventyrar vår försörjning och därmed hela vårt samhällsbygge. I förlängningen också vår försvarsvilja. Genom värdlandsavtal och solidaritetsförklaring måste vi dessutom hålla våra hamnar öppna för att i praktiken kunna ta emot och ge militärt stöd.

Marinen har en nyckelroll i dessa centrala förutsättningar för landets försvarsförmåga. Att säkra kontinuerlig försörjning, i all synnerhet under den inledande tremånadersperioden utan hjälp och stöd utifrån som Försvarsberedningen pekar på som ett troligt scenario, är helt avgörande för vår samlade förmåga som nation. Vi talar här om grundläggande infrastruktur för hela totalförsvaret och samhället.

Sveriges långa kust med ett 50-tal viktiga hamnar kan räknas in i tre operationsområden, i väst, syd och ost. Försvarsmaktsövningar och spel visar att marinen med nuvarande förmåga under kort tid och med en begränsad uppgift endast klarar att samtidigt verka i ett av dessa tre områden. Kungl. Örlogsmannasällskapets (KÖMS) slutsats är därmed att marinen behöver trefaldigas. Annars måste en mycket svårare fråga ställas än den redan förekommande, ”vilka delar av landet ska vi försvara?” Nämligen ”vilka delar av landet ska vi försörja?”

De förmågor marinen behöver för att klara sin uppgift har i ljuset av det läge landet nu befinner sig i eftersatts under mycket lång tid. Återuppbyggnaden av marinen är därför inte längre bara en fråga om att vad som ska levereras om de cirka 15 år det normalt tar innan ett nytt materielprojekt står klart. Situationen gör att tiden i sig från beslut om anskaffning till leverans har blivit en kritisk faktor.

I syfte att skyndsamt stärka Sveriges marina förmåga förordar därför KÖMS att även modifiera och rusta de två återstående korvetterna i Göteborgs-klassen i likhet med de två systerfartygen. Det bör av samma skäl övervägas att delta i annat lands redan pågående fartygsproduktion, rimligen med något av de länder där vi redan har ett

omfattande samarbete. Det ger en förhållandevis snabb effekt och skickar en tydlig signal.

Att bygga vidare på befintliga ritningar på en redan framgångsrik ytfartygsserie, en "Visby II", är ytterligare en möjlighet som ett alternativ eller komplement. Det ovanstående skulle sammantaget i relativ närtid och till lägre kostnad än konventionell nyprojektering kunna ge marinen i storleksordning dubbelt så många korvetter som de sju nuvarande. Samtidigt behöver studier om nästa generations ytstridsfartyg påbörjas, där betydande inslag av obemannade farkoster kan övervägas. I samtliga fall ovan bör fartygsburna luftvärnsrobotar ges en roll för att i samverkan med andra luftförsvarsystem höja vårt lands samlade förmåga att skydda oss mot angrepp från luften.

Dagens fem minjaktfartyg är för få för att säkerställa vår rörelsefrihet. Planerad försäljning av två minjaktfartyg bör därför avbrytas. Fartygen modifieras och livstidsförlängs. Studier av kommande minröjningssystem påbörjas, även här med obemannade farkoster som en viktig komponent.

Att skyndsamt öka numerären av ytstrids- och minjaktfartyg är angeläget. Det finns dock även många andra lika angelägna behov för försvaret av vårt land. Men bland försvarsmateriel har våra örlogsfartyg den unika fördelen att kunna verka i alla konfliktnivåer. Att visa upp sin förmåga vid örlogsbesök och havsövervakning, att hävda sjöterritoriet i tidiga konfliktskeden, skapa tidsmässigt utrymme för totalförsvarets mobilisering samt att med stor kraft och rörlighet kunna avslå militära angrepp. Denna flexibla förmåga i hela det diplomatiska spektrets tjänst har andra sjöfartsnationer insett och agerar därefter.

KÖMS förordar att även den tredje ubåten i Gotlands-klassen halvtidsmodifieras samt att ytterligare två ubåtar av typ A26 beställs. Att gå från nu planerade fyra till sju ubåtar innebär att vi ständigt kan ha tillräckligt många ubåtar till sjöss för att uppnå ubåtssystemets främsta egenskaper, förmågan att dolt spana över mycket stora områden och utgöra ett hot var än motståndaren väljer att uppträda.

Att skydda vår sjöfart och hålla leder och hamnar öppna kräver även att omgivande kust- och skärgårdsområden kan kontrolleras och försvaras. Amfibieförbanden bör ges en ökad förmåga till skydd och försvar av viktig infrastruktur, hamnar, militära basområden och vital terräng enskilt eller tillsammans med andra länders stridskrafter. Det pågående svensk-finska marina samarbetet framstår som ett viktigt föredöme att bygga vidare på. KÖMS anser att amfibieförbanden måste utvecklas mot minst tre amfibiebataljoner med tre bevakningsbåtskompanier. En av de tre amfibiebataljonerna bör vara baserad på västkusten. En amfibiebataljon med ingående delar skulle avsevärt öka säkerheten i inloppslederna till och runt Skandinaviens viktigaste hamn Göteborg.

Att öka enbart materielltillförseln enligt förslagen ovan räcker dock inte till den eftersträlvade förmågeökningen. Därför förordas också införande av en flerbesättningsprincip till varje fartyg. En dubbling av materielen med dubbla besättningar ger oss den marina dimensionering vårt samhälles sårbarhet kräver.

Ska Sverige försvaras måste Sverige försörjas.

Michael Zell

Ordförande Kungl. Örlogsmannasällskapet – Sveriges marina akademi